

Dold kostnad

*– myndigheterna mörkar sina kostnader för
Almedalsveckan*

Nima Sanandaji

Juli 2010

www.timbro.se/innehall/?isbn=9175667751&flik=4

© Författaren och Timbro 2010

ISBN: 91-7566-775-1

www.timbro.se

info@timbro.se

INNEHÅLL

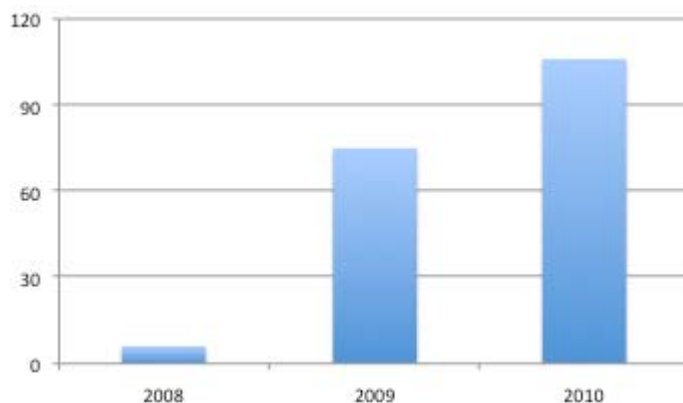
SAMMANFATTNING.....	6
INLEDNING	8
1. SIDA.....	9
2. FÖRSVARSMAKTEN	11
3. SOCIALSTYRELSEN	12
4. ARBETSFÖRMEDLINGEN.....	14
5. LIVSMEDELSVERKET.....	15
6. SLUTSATS OCH DISKUSSION	16
REFERENSER	18

SAMMANFATTNING

Under senare år har de offentliga myndigheterna kraftigt ökat sin närvaro under Almedalsveckan. ST Press har uppskattat att myndigheterna totalt spenderade ca 40 miljoner kronor på opinionsinsatser under Almedalsveckan 2010. Det är en kontroversiell fråga ifall myndigheter överhuvudtaget bör använda skattemedel för att bedriva opinionsbildning och lobbyarbete gentemot allmänheten och politiker.

I den mån som detta sker är det viktigt att myndigheterna är transparenta, bland annat genom att redovisa de resurser som spenderas på opinionsinsatserna.

I denna rapport granskar SlösO den närvaro som fem myndigheter – Sida, Försvarsmakten, Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen och Livsmedelsverket – har haft under Almedalsveckorna 2008, 2009 och 2010. Det visar sig att myndigheterna kraftigt har ökat sitt engagemang. Från att ha deltagit i sammanlagt sex seminarier år 2008 har de kommit att delta i 106 seminarier under 2010.

De fem myndigheternas medverkan under politikerveckan i Almedalen 2008-2010.

Anmärkningsvärt nog så redogör ingen av myndigheterna för hur mycket de har spenderat på Almedalsveckan i sina årsredovisningar. Andra former av utlägg, som sannolikt är i nivå med eller lägre än kostnaden för deltagande under Almedalsveckan, redovisas däremot. Försvarsmakten noterar exempelvis exakt hur många kronor som har använts för att anordna ett möte för EU—staternas miljösamarbete. Arbetsförmedlingen redovisar en ersättning på 229:50 kronor till en enskild styrelseledamot i sin årsredovisning.

Är det inte rimligt att myndigheterna också redovisar kostnaden för satsningarna på Almedalsveckan, som uppgår till i storleksordningen hundratusentals eller miljoner kronor?

SlösO anser att det är centralt att myndigheterna noggrant redogör för hur mycket skattemedel som de spenderar på opinionsinsatser under Almedalsveckan – såväl direkta kostnader för resa, boende och arrangemang av seminarier som kostnaden för personaltid. Därför kommer SlösO att följa upp denna granskning genom att studera om de aktuella myndigheterna redogör för de medel som de spenderade på Almedalsveckan i sina årsredovisningar för 2010.

INLEDNING

Almedalsveckan har sitt ursprung i ett improviserat möte som Olof Palme arrangerade under Almedalen i Visby år 1968. Till en början handlade veckan huvudsakligen om att de politiska parterna samlades och diskuterade samhällsfrågor. Det elementet består ännu, men med tiden har agendan för veckan förändrats. Idag lockas ett stort antal intresseorganisationer – alltifrån fackföreningar, näringslivsorganisationer och företag – till Almedalsveckan för att bilda opinion för sina hjärtefrågor.

Med tiden har även offentliga myndigheter ökat sitt deltagande under Almedalsveckan. En kartläggning av ST Press har visat att statliga myndigheter spenderade ca 40 miljoner kronor på att synas under Almedalsveckan 2010. Kritiska röster menar att myndigheterna spenderar skattemedel på lobbying mot sina uppdragsgivare.¹

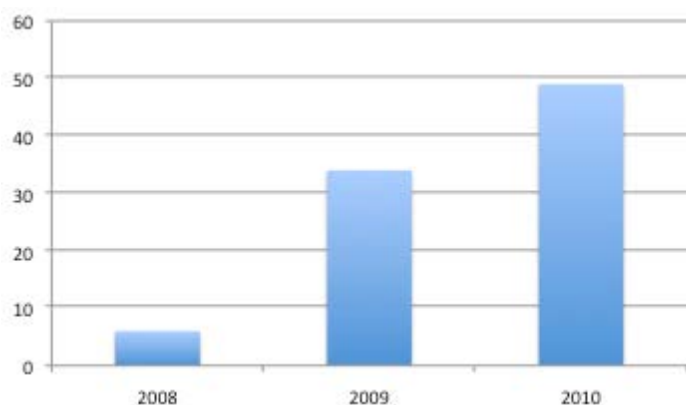
Det finns ett problematiskt inslag i att skattefinansierade myndigheter utför informationsinsatser gentemot politiker och allmänheten, inte minst om budskapet är att den egna myndighetens finansiering och makt bör öka. I denna rapport kartläggs de arrangemang som fem myndigheter – Sida, Försvarmakten, Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen och Livsmedelsverket – deltagit i under Almedalsveckorna 2008, 2009 och 2010.

Den centrala frågeställningen är om myndigheterna är öppna med hur mycket av skattebetalarnas pengar som de spenderar på att synas under Almedalsveckan.

¹ ST Press 2010.

1. SIDA

Den statliga biståndsmyndigheten Sida har under senare tid haft omfattande närvaro under Almedalsveckan. Enligt Almedalsveckans officiella hemsida deltog myndigheten i sex arrangemang under 2008, 34 under 2009 och 49 under 2010.²

Sida:s deltagande under Almedalsveckan. Stolparna visar antal seminarium som myndigheten deltog i eller arrangerade respektive år.

I såväl myndighetens årsredovisning för 2008 som för 2009 kommenteras satsningarna under Almedalsveckan.

I årsredovisningen för 2008 kan vi läsa:

“Därtill har Sida anordnat ett större seminarium kring klimatfrågor tillsammans med SKL, en utbildningsdag för Räddningsverket samt ett tvådagarsseminarium under Almedalsveckan kring EU:s Östersjöstrategi.”³

I årsredovisningen för 2009 står:

² Gotlandjustnu 2010.

³ Sida 2009.

“För att uppnå ett effektivt genomförande av de insatser som beviljats under året har Sida arrangerat flera evenemang tillsammans med nationella och internationella samarbetspartner [...] Andra evenemang i syfte att förbereda och underlätta genomförandet av strategin har arrangerats under året. Exempel på sådana är evenemang under Almedalsveckan.”⁴

I årsredovisningarna anges dock inte kostnaden för deltagande under Almedalsveckan. Däremot redovisas kostnaden för flera andra poster som med högsta sannolikhet innebar en lägre kostnad än deltagande under Almedalsveckan.⁵

I årsredovisningen för 2008 kan vi exempelvis läsa att 5 000 kronor spenderades under 2006 för samarbete med Ukraina, inom ramen för Samarbete inom Östersjöregionen.⁶

I årsredovisningen för 2009 framhålls att Sida har spenderat 53 000 kronor på anslag till enskilda organisationer i Guinea under 2009. Vidare står att 3 000 kronor spenderades samma år på experter för utbildningsprogram i Sverige inom anslagsposten “Humanitära insatser och konfliktrelaterad verksamhet.”⁷

En relevant fråga är varför Sida inte redovisar kostnaden för Almedalsveckan, som sannolikt uppgick till betydligt mer än 3 000 kronor?

⁴ Sida 2010.

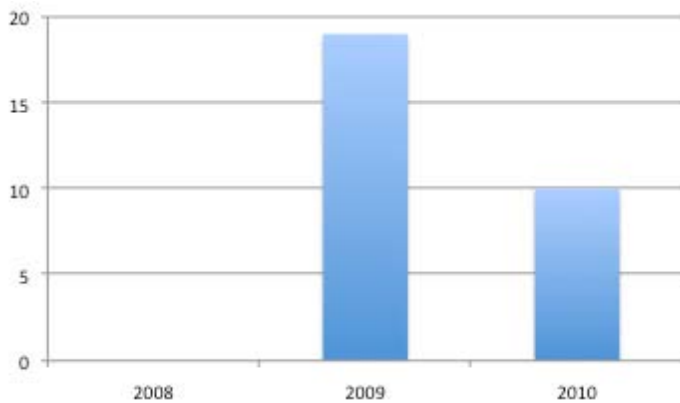
⁵ Sida 2009 samt 2010.

⁶ Sida 2009.

⁷ Sida 2010.

2. FÖRSVARSMAKTEN

Förvaltningsmyndigheten Försvarsmakten deltog i 19 arrangemang under 2009. Bland annat arrangerades under 2009 ett seminarium som berörde försvarets ekonomiska situation. Myndigheten deltog i 10 arrangemang under 2010.⁸

Försvarsmaktens deltagande under Almedalsveckan. Stolparna visar antal seminarium som myndigheten deltog i eller arrangerade respektive år.

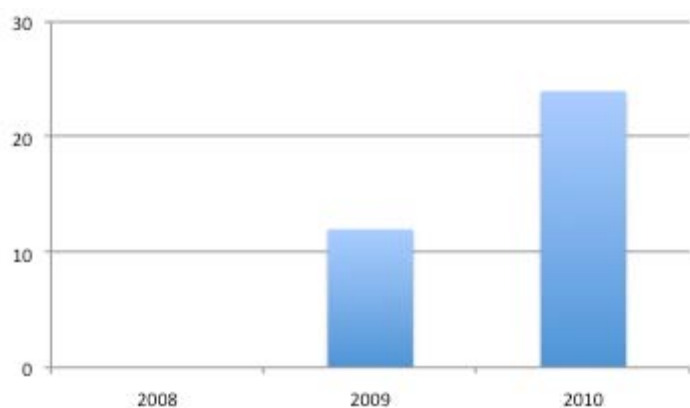
I myndighetens årsredovisning för 2009 redovisas inte utgifterna för Almedalsveckan. Deltagande under Almedalsveckan berörs inte ens i texten. Utlägg för andra former av liknande arrangemang redovisas dock. Bland annat står att 168 699 kronor har använts för att anordna EU-staternas miljösamarbets plenarmöte under 2009.⁹

⁸ Gotlands kommun.

⁹ Försvarsmakten 2010.

3. SOCIALSTYRELSEN

Socialstyrelsen deltog i 12 arrangemang under Almedalsveckan 2009 och 24 under 2010. Flertalet seminarier handlade om behovet av ökade socialpolitiska insatser.¹⁰

Socialstyrelsens deltagande under Almedalsveckan. Stolparna visar antal seminarium som myndigheten deltog i eller arrangerade respektive år.

I Socialstyrelsens årsredovisning för 2009 refereras till myndighetens deltagande under Almedalsveckan.

Under rubriken "Kommunikation" står:

"Under Almedalsveckan i Visby anordnade Socialstyrelsen två seminarier varav ett handlade om en av huvudslutsatserna i rapporten, dvs. kunskapsbristande jämlikhet i hälsa och vård."

Under rubriken "Utåtriktade aktiviteter" finns en ytterligare referens till Almedalsveckan, denna gång till Socialstyrelsens deltagande i "Barnens dag", som Rädda Barnen arrangerade om utsatta barn.¹¹

¹⁰ Gotlands kommun.

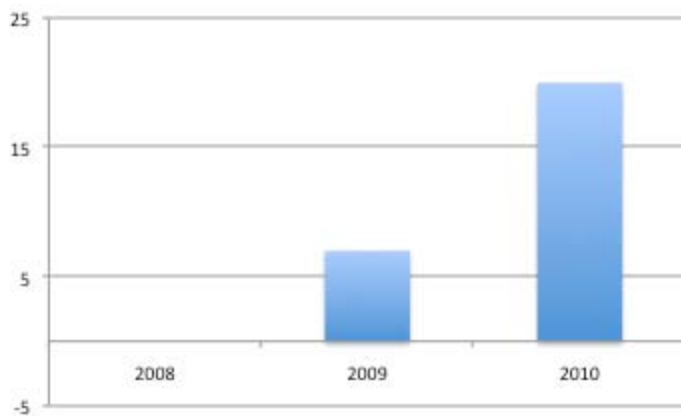
¹¹ Socialstyrelsen 2010 b.

I årsredovisningen redovisas inte utgifterna för Almedalsveckan. Andra utgiftsposter, som med högsta sannolikt är lägre än utgifterna under Almedalsveckan, redovisas däremot. Exempelvis står att 15 000 kronor har betalats ut till Hjälpmedelsinstitutet för ett uppdrag om att sprida kunskap om och utveckla hjälpmedel till personer som har psykisk funktionsnedsättning.¹²

¹² Ibid.

4. ARBETSFÖRMEDLINGEN

Arbetsförmedlingen deltog i 7 arrangemang under Almedalsveckan 2009 och 20 under 2010. Bland annat var myndigheten involverad i ett seminarium om makten på arbetsmarknaden.¹³

Arbetsförmedlingens deltagande under Almedalsveckan. Stolparna visar antal seminarium som myndigheten deltog i eller arrangerade respektive år.

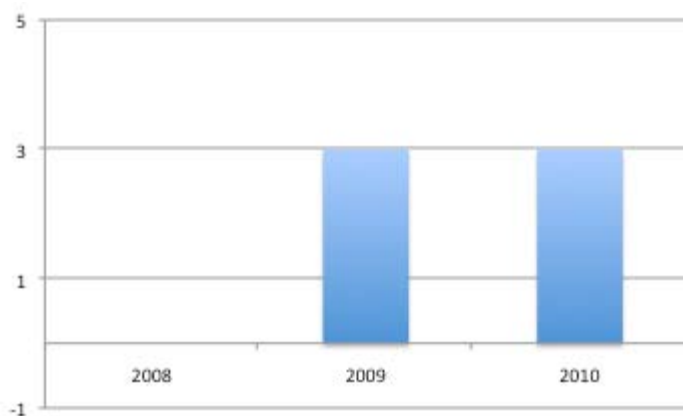
I myndighetens årsredovisning finns ingen redovisning över kostnaden för Almedalsveckan. Däremot redovisas andra utgifter på detaljnivå. Exempelvis står att en enskild styrelseledamot har fått 229:50 kronor som skattepliktig reseersättning.¹⁴

¹³ Gotlands kommun.

¹⁴ Arbetsförmedlingen 2010.

5. LIVSMEDELSVERKET

Livsmedelsverket deltog under Almedalsveckan med tre arrangemang under 2009 och lika många under 2010. Under 2009 arrangerade myndigheten bland annat ett seminarium om riskkommunikation om mat mot konsumenterna.¹⁵ I myndighetens årsredovisning redogörs dock inte kostnaden för Almedalsveckan.¹⁶

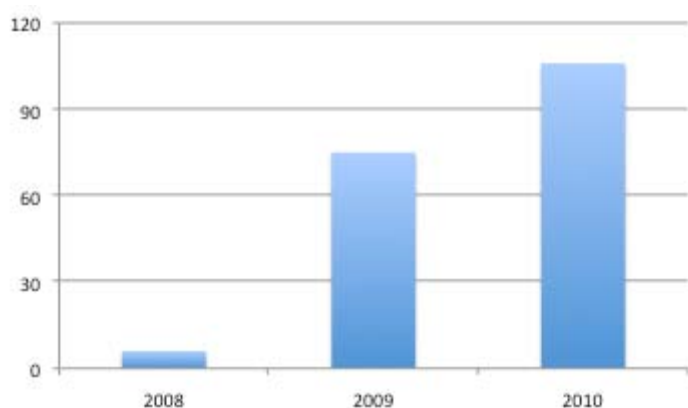
Livsmedelsverkets deltagande under Almedalsveckan. Stolparna visar antal seminarium som myndigheten deltog i eller arrangerade respektive år.

¹⁵ Gotlands kommun.

¹⁶ Livsmedelsverket 2010.

6. SLUTSATS OCH DISKUSSION

De fem myndigheter som undersöks i denna rapport har kraftigt ökat sin närvaro under Almedalsveckan under senare år. Det totala antalet arrangemang som de har deltagit i har ökat från sex år 2008 till 106 år 2010.

Deltagande under Almedalsveckan av de fem studerade myndigheterna (Sida, Försvarsmakten, Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen och Livsmedelsverket). Stolparna visar summan av antal arrangemang som respektive myndighet deltog i eller arrangerade respektive år.

Det är av två skäl anmärkningsvärt att ingen av myndigheterna redogör för hur mycket de spenderar på Almedalsveckan. Delvis redogör flera av myndigheterna i sina årsredovisningar för andra kostnader som med högsta sannolikhet är lägre än satsningarna på Almedalsveckan.

Framförallt är det dock en demokratifråga. Det är en kontroversiell fråga om myndigheter överhuvudtaget ska ägna sig åt opinionsbildning, finansierat av skattemedel. Opinionsbildning under Almedalsveckan handlar framförallt om att direkt nå de styrande politikerna, som samlas i Visby under veckan. Ska skattefinansierade verksamheter spendera skattemedel på att övertyga politiker att driva en linje som gynnar den egna myndighetens intressen?

I den mån som myndigheter ska ges möjligheten att bedriva opinions- och informationsinsatser riktade mot politiker och allmänhet är det viktigt att de håller hög transparens. Såväl medborgarna som politikerna har rätt att veta hur olika myndigheter spenderar skattemedel. Givet demokratispekten i myndigheternas opinionsbildning är vikten av öppenhet särskilt stor kring den opinionsbildning som sker under Almedalsveckan. Offentliga myndigheter bör därför tydligt redovisa den summa som de spenderar på olika insatser under Almedalsveckan – såväl direkta kostnader för resa, boende och arrangemang av seminarier som kostnaden för personaltid.

SlösO kommer att följa upp denna granskning genom att studera om de studerade myndigheterna väljer att redovisa de medel som de spenderade på Almedalsveckan 2010 i sina årsredovisningar för året.

REFERENSER

Arbetsförmedlingen (2010) Årsredovisning 2009

Försvarsmakten (2010) Årsredovisning 2009

Gotlands kommun (2010) Almedalsveckans hemsida

<<http://www.almedalsveckan.info>>

Gotlandjust.nu (2010) Programtidning 4 juli–10 juli, Almedalsveckan 2010

Livsmedelsverket (2010) Årsredovisning 2009.

Sida (2010) Sidas årsredovisning 2009

Sida (2009) Sidas årsredovisning 2008

Socialstyrelsen (2010a) "Socialstyrelsen i Almedalen"

<<http://www.socialstyrelsen.se/socialstyrelsenialmedalen>>

Socialstyrelsen (2010b) Årsredovisning 2009

ST Press (2010) "Statligt miljonregn över Almedalen", 2010-06-30